

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

## Krpan in Brdavs.

Znan je našim ljudskim čitateljem kmeti Krpan. Tega velikana sreča nekoč sam cesar in vidi, kako ta Krpan prime z rokami svojo s soljo otovorjeno kobilico in jo postavi na stran, da se cesar lahko pelje mimo. Ko pa prilomasti na Dunaj, sam nepremagljivi Brdavs, ki ogroža mesto, cesarski dvor in dunajsko prebivalstvo. Nikdo se ne more postaviti temu Brdavs po robu, da bi ga premagal in pobil. V skrajni stiski in v največjem strahu se spomni cesar na Martina Krpana od Sv. Trojice na Krajskem. Pošlje po njega, Krpan pride na Dunaj, premaga Brdavs in nato prosi sam da ga pošlje nazaj domov na Krajsko.

To je pravljica, ki pa lepo opisuje razmerje med kmetijskim ljudstvom in državno oblastjo in vlado. Staroavstrijska vlada je poznala orjaka, kmetkega Krpana le tedaj, ako ga je rabila v slučaju nevarnosti — vojske, ali v svojih denarnih stiskah pri izvijanju davkov. Pravljica o kmetijskem velikanu Krpanu se ponavlja tudi sedaj v Jugoslaviji, osobito pri naši sedanji demokratično-socialistični vladi. Beogradska in ljubljanska vlada poznate kmetkega Krpana le pri naboru vojaštva in pobiranju davkov, glede kmetijskih pravic in postav, ki bi bile v dobrobit kmeta, pa ga tiščejo vedno kot cesar Krpana iz Dunaja le nazaj na deželo brez pravic in nagrade za vojaško in denarno pomoč iz kmetijskih žepov.

Koliko da je naši vladi za kmeta, za njegovo pravo in dobrobit, nam dokazuje razpust vseh občinskih zastopov.

Edina vlada, v kateri je bil zastopan kmet, v kateri se je lahko posluževal kmetijskih pravic, so bile naše občine po deželi. Kmeti ljudstvo se je v občinah upravljalo samo v vseh zadevah, ki jih prepušča ustava občinam. In to ljudsko svobodo in samoupravo hoče odstraniti sedanja vlada in podvreči samoupravo občin vladini volji.

Naša demokratično-socialistična vlada je že ukinila vse samoupravne občine po Hrvatski in Slavoniji ter jim usilila svoje gerente. To, kar se je zgodilo s hrvatsko-slavonskimi občinami, zgodilo se bo tudi z našimi kmetijskimi v Sloveniji. Saj predsednik ljubljanske vlade dan na dan razpušča razne občinske zastope in upostavlja gerente po svoji lastni volji in demokratičnem okusu. Gotovo v najkrajšem času bodo razpuščeni vsi občinski zastopi in zavladali bodo nad kmetijskimi občinami gerenti po mišljenju doktor Zerjave in beogradskega demokrato-socialistov.

Z upostavo gerentov bo izginila samouprava občin in kmetijske občine bodo plesale po postavah, ka-

tere jim bodo narekovali liberalci in socialisti. Nove občinske volitve so bodo vršile po novem volilnem zakonu, katerega bo izdelala in uveljavila naša beogradska vlada brez volje ljudstva, brez parlamenta, katerega menijo odgoditi za dva meseca.

Pri tem očividnem kršenju kmetijskih pravic in svobode pri občinski samoupravi bo treba Krpanove pesti in moči, ki bo pognala iz občinskih odborov vse Brdavske: liberalce, samostojne in socialiste. Mislimo, da je v našem kmetu še toliko čuta za krščansko svobodo in pravico, da si je ne bo pustil izviti iz rok! Saj v našem kmetijskem ljudstvu je dovolj Krpanove moči, naš Krpan se ne bo pustil premagati, si odvzeti pravo in svobodo, četudi mu grozijo razni Brdavs iz Beograda in Ljubljane.

Občine so podlaga in temelj vsej državni zgradbi. Radi tega je tudi sveta dolžnost vseh naših kmetijskih pristašev, da spravijo pri novih občinskih volitvah v občinske zastope le naše moče, ki imajo čut in smisel za kmetijske pravice in ljudski dobrobit. Toraj na dom in plan naši vrli kmeti Krpani, gre za občinsko samoupravo, voljo ljudstva in ljudsko vlado v občinah! Dosedaj je premagal naš slovenski Krpan nešteto avstrijskih Brdavs, ki so ga hoteli ubiti in uničiti v dobi svetovne vojne, mislimo in smo prepričani, da našega krščanskega katoliškega in narodno osvobojenega Krpana ne bodo zmogli jugoslovanski Brdavske kakor: Pribičević, Kramar, Kristan in krajski Zerjav.

## Kdo ima pravico do otrok?

Novi šolski načrt popolnoma prezira sodelovanje starišev in Cerkev pri vzgoji otrok in izroča vso oblast nad šolsko mladino državi. Država nastavlja učitelje, lahko tudi brezverske, država daje celo o verskem pouku predpise, stariši naj samo plačujejo. Cerkev pa naj z njimi vred molči. Toda čegav je v prvi vrsti otrok? Kdo ima prvo pravico do otrok? Brez dvoma stariši, potem Cerkev in potem šele država!

1. Stariši. Stariši, oče in mati so dali otroku življenje, otrok je meso od njihovega mesa, kri od njihove krvi! Starišem je Bog dal prvo dolžnost, da morajo otroka rediti in ga vzgajati. Skrb za telo in izobrazbo duha, za versko in pravno vzgojo otrok, pa tudi za častno blaginjo je najvažnejša in najstrožja prosti. To je tako jasno, da za slabo vzgojo vsakdo najprej dolži starše. Ker pa imajo stariši pred vsemi drugimi dolžnost skrbeti za otroka, imajo tudi pravico, da oni določujejo, kakšna bodi vzgoja otrokova. Te pravice jim ne, more nihče krati, tudi dr-

žava ne! Le ko bi stariši svoje dolžnosti ne izpolnjevali, bi smeli in morali drugi skrbeti za dete. Po novem šolskem načrtu morajo stariši sicer nositi vse stroške za zgradbo šole in učiteljskih stanovanj, za dolžnost staršev. Te dolžnosti jih ne more nihče opopravljanje, za kurjavo, ki jo rabijo šola in učitelji, za plačo šolskih slug, stariši morajo dati na razpolago tudi zemljišče za šolo in šolsko dvorišče ter igrišče, za šolski vrt itd. Toda besede pri šoli stariši nimajo nobene! Saj ima krajni šolski svet, kjer so še stariši zastopani, samo pravico, da se posvetuje, kako bo šola plačevala in vzdrževala. V okrajnem šolskem svetu imajo stariši čisto malenkostno zastopstvo, v pokrajinskem (deželnem) šolskem svetu pa sploh nobenega!

2. Cerkev. Za stariši ima prvo pravico do otrok Cerkev. Namen Cerkev je, da skrbi za večni blagor ljudij, večna sreča pa je odvisna od versko-nravnih vzgoje. Cerkev ima torej dolžnost in pravico, da vodi neodvisno od države verski pouk in versko vzgojo. Pri pouku v svetnih predmetih pa bristojta Cerkev oblasti nadzorovati, kolikor je to potrebno, da se čuva vera in pravost. Cerkev ima pravico, pa tudi na to, da bo soglasje med šolo in katoliškim naukom; ima tudi pravico prepovedati vernikom, da ne pošiljajo otrok v protiverske šole; tudi ima pravico zahtevati, da v šolah za katoliško mladino ni učiteljev, ki bi bili nevarni veri ali pravosti, in da katoliški otroci ne rabijo knjig, ki se ne ujemajo z nauki katoliške vere.

Novi šolski načrt proglašja neodvisnost šole od Cerkev. Duhovnike kot zastopnike Cerkev izključuje iz vseh šolskih odborov ali svetov: iz krajnega, okrajnega, deželnega; tudi pri ministrstvu prosvete Cerkev nima nobenega zastopnika. Cerkev je vržena iz šole.

Gotovo ima tudi država svoje pravice v vzgoji, dasi ne prve; saj je otrok tudi član države. Državi je glavni cilj častna blaginja narodov. Časna blaginja pa je zavisna tudi od tega, kako so državljani vzgojeni, kakšno je njih pravno življenje in njih izobrazba. Država ima pravico zahtevati, da si vsi državljani osvoje neko mero znanja. Zato država lahko sili starše, da pošiljajo otroke v šolo, če jim drugače ne oskrbe pouka. Država ima pravico, da nadzoruje šolske stavbe, če ustrezajo zahtevam zdravstva, če so dosti prostorne, zračne, svetle, po zimi dosti tople, varne pred ognjem. Ne more in ne sme pa država staršem in Cerkv krati njih pravice do vzgoje, in sama brez staršev in brez Cerkev vzgajati mladino. Ne more in ne sme staršev siliti, da bi pošiljali o-

## LISTEK.

Umanš Golec.

### Posvečuj praznik!

(Konec.)

Pretepača nista jenjala, dokler ni bila plesna izba izpraznjena kot bi jo pometel z metlo. Še le po splošnem begu je pognal Včesna Bertla iz rok na dvorišče in odložil Štefan svoj stolec. Jeza je borceva vidoma padala in kopnela, hladilo in razblinjalo jo je maščevanje, ki se jima je prav dobro obneslo.

Včesna si je obrisal čelo, ki je bilo vse krvavo vsled udarca Štefanove pete in vsled krvi po licu se je vnel prepir med bratoma. Včesna je valil vso krivdo na Štefana, kakor že nekda Adam na Evo in ne vem, če bi še ne bil njega premikastil, da se mu ni pravočasno umaknil iz krčme.

Kako je pa sam ostavil usodepolni „bal“ in hodil proti domu, ni nikomur zaupal. Le toliko je znanega, da je še doma prav trdo ozmerjal hčerki in koval ter pribijal v zvezde pamet in razum svoje žene, ki je čuvala med zabavo dom. Jeza in vinski duh sta ga zazibala v sicer nemirno, a dolgo spanje.

Pri svitu solnce ga je gledala žena v strahu

in trepetu, ker je bil ves okrvavljen in zatekel v lice.

V jutru so se pa jeli oglašati sosede, se pritoževali nad Včesno podivjanostjo in mu grozili s tožbo pri sodnji.

Ko se je naš veselicar prebudil, se je dolgo otipaval po glavi, predno se mu je toliko zaobrnilo na pravo, da je spoznal pred seboj kupček razvalin še včeraj tako mogočne stavbe dobrih sklepov. Ni vzdihoval vsled udarca na čelu, pač pa vsled kesanja in sramu, ker se je kot pokrovitelj in kramar modrega sveta zapletel na starost v tepež.

Hudournik izpod ženinega jezika je zajezil s hvalo njenega razuma in obljubo stalnega poboljšanja. V zahvalo za tako proso in prvič v življenju doneči slavospev mu je z vso neznostjo obvezala ranjeno in pretrešeno glavo.

Pepca in Tončka, ki ste materi popisali celo bojno polje, ste se odpravili navsezgodaj na delo, boječ se celo ledene nevihte očetove roke.

Oče Včesna je ono jutro po „balu“ proti svrji navadi stal dolgo pod odejo. V glavi mu je kovalo in nabijalo, kakor v kovačnici, vest mu je pa pilil in vrtal črv kesanja in očitanja: Mar ti treba take pobalinske sramote na stare dni! Še v postelji ležeč, je pozidal novo stavbo trdnih sklepov in sklenil, po nedeljah in prazni-

kih se ogniti krčmi; bale in veselice pa je pokopal prav na dno peklenškega brezna.

Zmaj sramote in kesanja pa se je postavil na rep proti večeru, ko se je oglasilo pri njem oko postave z nasajenim bajonetom in je moral on, prvi občinski svetovalec, podati izjavo kakor navaden vaški pretepač.

Med sosede se ni upal dolgo, niti v cerkev ne, dokler ni zamočil razsušene glave toliko, da ni več točila krvi. Pri sodnji se je komaj izrezal, da ga niso povabili na bal v luknjo, odpustili so ga milostno in mu obesili le precej občutno denarno kazan in povrnitev tožnih stroškov. Odslej je oče Včesna dobro pomnil in do pičice izpolnjeval z božjim prstom na kamen, na njegovo glavo in žep zapisano zapoved: Posvečuj praznik!

Med vsemi skrunitelji nedelj in praznikov je najbolj črtil — ples, vaški kot tržki. Tudi Pepca in Tončkina noga ni krožila nikoli več po plesišču. Še Pepcine svatbe se je udeležil oče le pod tem pogojem, da se ne bo plesalo. Dvakrat je žalil Boga s skrumbo praznika, dvakrat ga je za to kaznovala božja roka in skrbno se je ogibal tretjega prestopka te božje zapovedi in tretjega udarca vsemogočnega prsta, ki bi utegnil biti po njegovem mnenju celo — smrten!



roke v šolo, kjer bi se vzgajali proti volji staršev in proti volji Cerkve!

To je edino pravo katoliško stališče v šolskem vprašanju. S tega stališča moramo presoati vsak šolski načrt in če ne odgovarja katoliškim načelom, ga odločno zavreči!

## V odgovor „Kmetijskemu listu.“

Z ozirom na izvajanja „Kmetijskega lista“ in na pismo znanega Mermolja bi jaz stavil dvojno vprašanje, na katero mi naj blagovoli „Samostojna“ odgovoriti:

1. Vi nam toliko predbacivate, da smo bili mi Habsburgovci, da smo ščitili dunajsko apostolsko veličanstvo po milosti božji, da smo bili za vojsko (kar seveda ni res), zakaj pa ste g. Mermolja tudi Vi šli v vojsko za Habsburžane in oblekli avstrijsko vojaško suknjo, če ste bili zoper vojsko, zoper Habsburžane, ha?! Zakaj pa ste tudi Vi vzeli puško na ramo, šli v boj in se dali celo raniti za Habsburžane? Če bi bili Vi takrat res značajni in dosledni, potem bi se Vi morali zoperstaviti temu, in če bi Vas tudi stalo življenje. Zdaj je lahko govoriti, pa prej je bilo drugače. Vi bi morali avstrijsko vojaško suknjo proč vreči, puško v kot potisniti in reči: Jaz sem prepričan, da je ta vojska velika krivica, jaz ne grem. Glejte, takrat bi nam Vi bili lepi vzgled dali, in mi Vas imeli za mučenika, zdaj pa rajši tiho bodite!

2. Vi „Samostojniki“ nam predbacivate, da smo dali pobrati zvonove, da smo se zvezali s Turki itd. Vprašam Vas, zakaj pa Vi niste takrat nastopili, ustanovili „Samostojno“, začeli pisati v „Kmetijski list“ in vpriporili protiakcijo? Zakaj ne? Saj ste imeli pravico, kakor zdaj. Zakaj pa ste se skrivali kakor zajci? Ni-li res: vešala Vam niso dišala? Vi ste po večini rajši doma ostali ali pa za fronto (Urek) in igrali ulogo vojnih dobičkarjev, zdaj, ko se čutite varne, sedaj so Vam jeziki zrasli.

Nesramen lažnjivec pa je vsak, ki trdi, da je naša stranka vojsko začela — take moči pa nima —, da jo je pospeševala, pač pa je res, da je naša stranka s svojo agitacijo („Slovenski Gospodar“ zadnja leta ni smel na fronto) vojski konec napravila, ko bi drugače še lahko leta in leta trajala.

Poslaneo, Vesenjak:

## Napeljava elektrike, naša najbližja in najnujnejša gospodarska zadeva.\*

Svetovna vojska in njene posledice, pred vsem sedanji nered in pomanjkanje v Evropi, nam je prineslo vsakovrstne težave v naše gospodarstvo. Manjka našim ljudem dobre razsvetljave, manjka delavnih moči, manjka kurjave. Sicer pa je naše gospodarstvo v marsičem zaostajalo za onim v drugih krajih. In vendar je tudi za naše kmetijstvo največjega pomena, da se poslužimo najboljših sredstev, da lahko tekmuje, in si prebivalstvo olajša svoje delo ter ga opravlja naglo. Za naše kmetijstvo in za naše obrtništvo je neizmerno važnost, da se obrat elektrizira — to se pravi, da delamo z električno močjo.

Sedaj imamo v Fali nad Mariborom električno centralo, katera proizvaja toliko toka, da bo v bogati meri zadostoval vsem našim potrebam. Lahko pa se pri Mariboru takoj zgradi še ena takšna centrala.

Velika važnost električnih central in vodnih sil v naši Dravski dolini je razvidna iz težkega boja, ki smo ga imeli za Maribor in Dravsko dolino v Parizu. Nemci so se dobro zavedali, kako neizmerno važnost so za gospodarski razvoj vodne sile naše Drave, zato so se tako krčevito branili in hoteli za Nemško Avstrijo dobiti ta kos naše zemlje.

### Elektrika kot luč.

Zavedajmo se gospodarske važnosti teh naprav tudi mi in poslušajmo se jih!

Videli smo, koliko težav so naši ljudje imeli z razsvetljavo. Kako se je veržilo s petrolejem in svečami in kako drago so morali kmetje to plačevati ali zamenjati! Sedaj smo dobili petrolej z Amerike, a silno drag je, ker nima naš denar nobene veljave zunaj naših mej. Prihranimo pa si lahko vse sitnosti in imamo lahko poceni in dobro razsvetljavo, ako se pobrigamo za električno luč, ki jo lahko imamo na naših tleh. Pomislite: nismo navezani na uvoz iz tujih držav, ni nam treba dajati denarja v tuje dežele, ni treba čakati, kdaj nam tuje države in tuji trgovci pošljejo petrolej!

Imamo sicer v različnih krajih karbid, toda to je še vedno negotova, nestalna in pred vsem zaradi eksplozije po nepravilnem ravnanju za življenje, za zdravje in za imetje nevarna luč, ki zahteva pazljivo in večji rok, da ni nesreče.

Pravilno napeljana električna luč pa izključuje vsako nesrečo, ne more priti do požara. Luč je najboljše in najčistejša, pa tudi najbolj varna. Ni treba vžigalca, ni treba čiščenja; malo zaobrneš gumb, da napraviš stik in pot električnemu toku, — pa imaš luč.

O p e m b a: Elektrarna na Fali prične z obratovanjem prihodnji mesec. S Fale dobe električno luč v Mariboru vsa ona področja, in zlasti v zasebni hiši, ki se je opremljena za električni tok. V mesecu marcu dobi s Fale razsvetljavo tudi mariborsko mesto.

### Elektrika kot gonilna moč.

Se važnejša, kakor kot luč, nam more postati elektrika kot gonilna moč pri kmetijskem in obrtniškem obratu, da ga opravljamo z lahkoto in da izločimo benzin, surovo olje pri Diesel-motorjih in razna taka tuja, draga in nevarna sredstva. Napeljimo v naše občine in v vsako hišo ter gospodarstvo električni tok in olajšali si bomo neizmerno delo. Za priče svojim trditvam nasproti raznim „nevernim Tomažem“ kličem vse one naše močje in mladeniče, ki jih je svetovna vojska vrgla daleč v svet in so videli to, o čemer pišem. Prosim jih, naj z živo besedo pomagajo dramiti naše rojake, da bomo tudi mi napredovali!

Električna sila nam more gnati vse naše mlatičnice, naše slamoreznice, naše čistilne stroje, celo naše bruse! Kako lahko, kako snažno, kako naglo se dela s pomočjo električnega toka, to mi veruje le tisti, kateri je to že videli. Pomislite, prijatelji, koliko delavnih sil si prihranite, koliko muke prihranite svoji živini, ako delaš z elektriko!

Vsako leto sem gledal ljudi pri težavnem mlatičnem delu. Kako so trpeli ljudje in živali! Prah jih je dušil, znoj jim je lil po celem telesu, z žganjem so se mamili, da telo navidez ni opešalo. Koliko oblake se pokvari v tem trudu, znoju in prahu, to ve samo oni, ki si sam to izkusijo. Ljudje božji, smilite se mi in s svojim nasvetom bi vam rad pomagal, da se vam olajša delo. Pomagajte lahko sebi in svojim otrokom. Ne bodite nazadnjaški in zaspani! Nič ne morejo storiti v takih važnih in za vas najpomembnejših gospodarskih stvareh, ako si ne daste dopovedati, da morate sami sodelovati.

Z električno močjo naj šiva tudi naš krojač in krojačica, naš čevljar, naš mizar naj žaga in obla s pomočjo elektrike, naš mlinar melje z električno silo in vsaka večja občina imej žago za stavbeni in drugi les! To se izplača prav dobro, je zdravo za posameznika in koristno za vse skupaj.

### Elektrika kot pomočnica v gospodinjstvu.

Tudi gospodinjstvo se s primernimi električnimi napravami mnogo olajša njihovo delo in trpljenje. Gospodinja z elektriko lahko pred vsem kuha manjše in tudi večje stvari. Le pomislimo, koliko neprijetnosti imajo sedanje naše peči in tudi štedilniki! Koliko nesreč se zgodi, ko se kuha s špiritom ali pa s petrolejem! Kadar mislim na raznovrstne težave naših gospodinj, se zmiraj spomnim svojega dobrega znanca, ki je znal te težave tako nazorno in lepo pripovedovati. Zbolela mu je žena in moral je kuriti našo domačo peč ter kuhati. Ni mogel zanetiti ognja. Zlezal je v peč, pihal in pihal, se zraven jokal; obilni dim mu je silil v oči in v pljuča, ker je s svojim obilnim zadnjim delom telesa zamašil odprtino. Tako je nazadnje vse odimil in prisilil ter preklinjajoč surova drva, peč in ženo bolezen, zlezal nazaj na prsto in se otepal črnih saj in sivga dima. Naše gospodinjstvo so sicer bolj praktične, a kuriti le morajo za vsak čaj bolniku, za vsak požirek mleka otroku. In to posebno v zimi ni šala! Vse te in druge kuharske malenkosti lahko opraviš v sobi s pomočjo elektrike. In kdo ne bi trpeči materi privoščil olajšav in otroku ter bolniku ne sveže, čiste, zdrave hrane in dobre pijače??

Z električno močjo pa tudi lahko likaš vsakovrstno perilo: rjuhe, srajce, ovrtnike, sploh vse. Ni ti treba ne oglja, ne železa. Sam si izračunaj, kako prijetno je za gospodinjstvo vse to in koliko prihraniš kurjave, ki jo vedno težje dobiš in dražje plačuješ.

Navedli bi še lahko v gospodarstvu prave čudeže, ki jih delamo s pomočjo elektrike, toda glavne, praktične reči za naše kmetijstvo in obrtništvo smo omenili.

### Brigajmo se pravočasno!

Tako je moj klic v tej zadevi. Vrstice, ki sem jih napisal, imajo namen vzbuditi pravočasno naše ljudi, da ne zamudijo prilike in da grede z duhom in potrebami našega časa. Izvršili bomo te prekoristne in prepotrebne naprave le tedaj, ako bodo naše občine in naši okrajni zastopi storili svojo dolžnost. Zadeve ne smemo prepustiti raznim privatnim spekulantom in dobičkarjem! Naša Kmečka Zveza se z vso vnamo zanima za stvar in če bo našla pri vseh naših ljudeh dovolj razumevanja, bo se dalo napraviti marsikaj v korist našega ljudstva.

Veliko novih sredstev, strojev in naprav bo treba za izpeljavo tega velikanskega načrta, toda ob dobri volji bo šlo vse. Ko bomo z vsem gotovi, pa se bomo radovali, ker bomo še le tedaj zamogli oceniti velikanski pomen te nove naprave.

Naš največji politični nasprotnik, bivši župan Ornič, je imel čisto pametne in praktične misli. Tudi on je za svoj Ptuj hotel električno centralo „Petovio“, ali nasprotovali smo mu, ker nam je hotel presečiti celo naše Spodnje Ptujsko polje in ker bi taka zgradba bila tam predraga. Že tedaj smo se izrekli za elektriziranje obratov, a rekli smo, naj se izkorišča vodna sila nad Mariborom. To se je sedaj zgodilo. Naloga naše vlade, naših okrajnih zastopov in naših občin je, da dobljene električne sile uporabijo. Zgoditi pa se mora to potom občin ali na združeni podlagi, nikakor pa ne na korist in dobiček posameznih podjetnikov.

## Politične vesti.

Danes, 17. decembra ima naš regent Aleksander svoj rojstni dan!

### Jugoslavija.

Regent Aleksander se še vedno mudi v Parizu radi vojne odškodnine Srbiji, katera zahteva 2 milijardi. Zavezniki menda ne bodo pristali na celo zahtevano svoto. Po Beogradu raznašajo demokratske vesti, da je že podpisan ukaz za odškoditev Narodnega predstavništva za dobo dveh mesecev. V finančnem ministristvu je začela delovati komisija za ureditev naše valute. Ta komisija bo delovala en mesec in nato bo izmenjava kron v dinarje v mesecu februarju 1920.

Delegacija kraljevine SHS je izročila predsedniku mirovne konference Clemenceauju noto, v kateri opozarja vrhovni svet na trpljenje Jugoslovancov, ki so kot podaniki bivše Avstro-Ogrske še vedno kot vojni vjetniki v Italiji.

Predsednik naše vlade za Slovenijo dr. Zerjav, demokrat in liberal, sestavlja novo pokrajinsko vladno. Poverjeništvu za notranje stvari bi naj prevzel liberalni uradnik iz Beograda Baltič. Pravosodje stari liberalca dr. Ravnihar. Uk in bogočastje demokrat Vajda, ravnatelj ptujske gimnazije. Socialni demokrati pa kandidirajo v deželno vladno: Prepeluha, Golouha in Jakliča. Samostojna pa poriva na stolec poverjeništvu za kmetijstvo Ureka. Od naše krščanske ljudske stranke in KZ ne bo nobenega zastopnika v tej vladi, katero sestavlja samodržec dr. Zerjav po strogo liberalnem in socialdemokratskem receptu.

### Italija.

D'Annunzijo zbira v Zadru čete in municijo za vojni pohod na Split. Na Reko prihajajo vedno laške torpedovke, kar je dovolj jasen dokaz, da se ponavljajo rojarski napadi D'Annunzija s podporo in v sporazumu z italijansko vlado.

### Avstrija.

Vrhovni svet v Parizu je sklepal o vprašanju prevzetja avstrijske uprave v svoje roke. Tirolska zahteva v Parizu, da se jo priklapi k Bavarski. Delavski sveti na Dunaju so oborožili v zadnjem času 70 tisoč delavcev.

### Čehoslovaška.

Čehoslovaška vlada je že začela kulturni boj proti Cerkvi. Iz krajevnih in okrajnih šolskih svetov so že odslovili zastopnike Cerkve. Sploh pripravlja Čehoslovaška vlada zakon o popolni ločitvi Cerkve od države.

### Ogrska.

Ogrska vlada je sestavila svojo mirovno delegacijo za Pariz. Mirovno odposlanstvo v Madžarski šteje 7 glavnih odposlancev pod vodstvom grofa Alb. Apponyi.

### Bolgarija.

Bolgarija je podpisala mir. Vojne odškodnine so jej naložili 2% milijarde v zlatu. Vrh tega še mora poravnati vso škodo, povzročeno v vojni Srbom. Bolgarija se zaveže, preskrbeti Srbijo in Grško s premogom. Sme imeti samo čete za vzdrževanje miru. Mednarodna komisija bo nadzirala bolgarske vladne posle in pobirala davke.

### Rumunija.

Rumunska mirovna delegacija v Parizu je podpisala saintgermainsko mirovno pogodbo in mir z Bolgarijo.

## Gospodarske novice.

Slov. kmeč. družba v Ljubljani ima v torek dne 30. t. m., ob 10. uri dopoldne v Mestnem domu v Ljubljani občni zbor za podružnice na Kranjskem. Stajerske in koroške podružnice bodo zborovale pozneje v Mariboru. Sedanji občni zbor v Ljubljani bo spreminil pravila v toliko, da se tudi Slov. Stajerska, Koroška in Prekmurje priklapi k delokrogu Slovenske kmetijske družbe. Izvolil se bo tudi predsednik in podpredsednik.

Kletarski tečaj. V primeri z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopnji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, stanovitno in čisto vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, če ne zna iz njega pripraviti take pijače, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravno tako je tudi za kmečke kletarje, ki posredujejo prodajo vina, znanje umnega kletarstva, zlasti pravičnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj zlahke kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgusnejša pijača! Da imajo ukazeljni priliko, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi višji vinarski nadzornik B. Skalicky pri drž. vzorni kleti v Novemestu tekom tekoče zime več trodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglašaj naj se takoj pri državnem vinarskem nadzorstvu v Novemestu. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na sviri ležeče, čim prej zglašiti. Vsak, kdor bo v ta tečaj sprejet, bo o tem potem posebnega vabila vsaj tedon pred pričetkom tečaja obveščen. — Državno vinarsko nadzorstvo za Kranjsko v Novemestu.

Kaj je z vinskimi davki? Te da se je razglasilo po občinah, da mora vsak vinogradnik naznani pri občinskem uradu tekom osem dni, koliko vina je pridelal leta 1919 in koliko ga bo porabil za svoje domače potrebe in koliko ga bo prodal. Razglas Nadzorstva za deželne davke pravi, da se tisti, ki bo